

(כל בו). (יא) וכן מי שלא היה לו ציצית או תפלין (יב) והביאו לו בין ישתבת לקדיש יכול להניחם ולברך עליהם, אבל * (יג) בין קדיש לברכו לא יפסיק בשום דבר (אור חוץ פרק תפלת השחר), וכל שכן שלא יפסיק (יד) לאחר שאמר השליט צבור (טז) ברכו קדם שמתחילין ברכת יוצר (בית יוסף טף סימן נז בשם המנהיג. ועיי' לקמן טף סימן נז):

נה דיני קדיש, וכו' כ"ב סעיפים:

א. (א) אומרים (ב) קדיש ב' יאין אומרים אותו בפחות מצשרה (ג) (ז) זכרים (ד) בני חורין (ה) גדולים

באר היטב

וענין בפרוש המשנה להרמב"ם טוף מסכת אבות ובספר משה יוסף חלק ב סימן יב וילעיל סימן נד סעיף קטן ג. עשרה יהודים לועגים שאין מי שיודע בלשון הקדש להוציא אותם יד תוכתם, ויכל אחד מהם להיות שליט צבור ולומר קדיש וקדשה בלשון לעז. תשובת דבר שמואל סימן שכא. ענין שם עור בסימן שא שמעך על התומים קטני קטנים שאומרים קדיש וברכו והקהל עונים אחריהם, וישלש ברכין הם עושים, וכן הרב פרי חדש בסימן סט קורא תגר על זה, ענין שם. בשינוי או שלשה אומרים קדיש יחד ואחר מקדים, אם באים כל אחד תוך כדי דבור יענה עם הראשון או עם האחרון אמן ויעלה לבסוף, ואם יש הפסק יענה על כל אחד ואחד, והלכות קטנות חלק ב סימן מ"ח: (ז) זכרים. כל שיש מניין בבית הקנסת אין לשלוח ציבור להקמת לאדם חשוב או גדול שיענין לא בא, כגמין זאב סימן קסא וכן פנה רמ"א סימן קכד סעיף ג, ענין שם. אדם הנוצר על ידי ספר יצירה אם מוצטרף לעשרה וילכל דבר שקדשה, ענין. בתשובת חכם צבי סימן סג: (ז) בני חורין. וכל הקדשים שיון אפילו קדיש דרבנן שאחר הלמוד, שירי קנסת הגדולה בשם מ"מ:

משנה ברוכה

(יא) וכן מי שלא. דכל זה הוא צרך מצוה, על בן מטר להפסיק (יב) לאחר שגמר ברכת ישתבת: (יג) והביאו לו. (ט) בין ליחיד ובין לשליט צבור, ואף על פי דגנאי הוא לצבור להמתין, מכל מקום הואיל דאי אפשר בלאו הכי שרי, ובזה אין צריך השליט צבור לתזור ולומר פסוקים, דשהיה מועטת היא ודרך החיים. ונראה דביתחיד מירי באפן שיהיה יכול לגמר הנתת שלית ותפלין קדם שיגיע השליט צבור לאמן יתא שמה רבא וברכו, או שכבר שמע קדיש וברכו, דאי לאו הכי הלא קמא לן בסימן כה דאסור להפסיק בין השל יד להשל ראש אפילו לענות אמן יתא שמה רבא וברכו, אלא שותק ושומע ומבין למה שאומרים, וזה אין נכון לעשות בן לבתחילה לצאת בזה אפילו למאי דקיימא לן שומע בעונה, כדמוכח בברכות כא ע"ב בתוספות דבור המתחיל עד וברא"ש שם, ובאפן זה טוב יותר שימתין מלהתחיל עד שיפסיק השליט צבור ברכו ואין יתחיל, ולענין הברכות ענין בסעיף קטן הסמוך: (יג) בין קדיש. רוצה לומר, משעה (טז) שהתחיל קדיש, דהקדיש לברכו גם בן שנה. וענין (טז) באתרונים שכתבו דבין קדיש לברכו דינו (טז) לכל מלי בבין הפסקים, ותכף אחר ברכו אף שלא התחיל עדין ברכת יוצר הוי כאמצע הפסק, דמשם ואילך הוא להתחיל יוצר, כי עקר כוונת השליט צבור מה שאומר ברכו את ד' הני, שייברכוהו אחר כך בברכת יוצר, על בן בין יחיד ובין שליט צבור אם לא נודמן לו שלית עד שהתחיל קדיש יכול להתעשר בו תכף, אבל לא יברך עד לאחר התפלה, ואז ימשמש בו ויברך. ותפלין אם נודמן לו קדם ברכו, יכול לברך עליהן, לפי מה שהסכימו האחרונים בסימן טו דיכול לברך על התפלין בין הפסקים, אבל אם לא נודמן לו עד שהתחיל ברכו, שוב לא יוכל לברך עליהן, אלא ימתין בלי ברכה ובשגיגה קדם אהבה רבה ימשמש בהן ויברך עליהן, וענין בסמוך: (יד) לאחר שאמר וכו'. מלשון זה מוכח דאפילו יחיד לא יפסיק, וענין בסעיף קטן הקודם. ונראה דכל זה דוקא באפן שמימי בפינים, דהינו שכבר גמר ברכת ישתבת ועומד להתחיל ברכת יוצר אור, אבל אם הוא עוסק עדין בפסוקי דמזרה, וכל שכן אם בא עתה להתפלל ורוצה להתפלל כסדר ולא לדלג הפסוקי דמזרה ולפתח מברכת יוצר, ושם קדיש וברכו, אין דינו בזה כאמצע הפסק, ולכלי שלמא יכול להניח שלית ותפלין ולברך עליהן. וענין (טז) בהגהות הגאון ר' חיים צאנזאר:

א. (א) אומרים וכו'. כאשר טוב למעט בברכות כך (טז) טוב למעט בקדישים. וענין באתרונים שקראו תגר על זה שנאספים עשרה בני אדם ואומרים במה קדישים על פסוקי תורה או משנה או גמרא. עשרה יהודים לועגים, שאין מי שיודע בלשון הקדש להוציא אותם ידי תוכתם, (טז) ויכל אחד מהם להיות שליט צבור ולומר קדיש וקדשה בלשון לעז: (ב) קדיש. פרוש, אחר פסוקי דמזרה, וכענין עשרה, שכל דבר שבקדשה, כגון קדיש וקדשה וברכו (טז) וקריאת התורה ונשיאת כפים, אין אומרים אותו בפחות מצשרה, שנאמר וקדשתי בתוך בני ישראל, וילפינן בגזירה דתוך תוך ממרגלים, דכתיב עד מתי לעדה הרעה הזאת, יצאו והושע וכלב, נשאר עשרה, וקראוין עדה. וכל הקדישים (טז) שיון לזה, אפילו קדיש דרבנן שאמר הלמוד. כתב הש"ס, דבעת אמירת פסוקי דמזרה אין צריך עשרה, דאפילו אם אמרוהו ביחידות, כל שיש עשרה בשעת אמירת הקדיש די בכך. וכן אם התחילו להתפלל ערבית ביחידות ובאו עשרה לעת אמירת הקדיש, יכול לומר הקדיש, וכן בכל למוד שאדם לומד, פסוקים או אגדה, או באמירת עלינו, או באמירת אשרי שקדם מנחה, או באמירת תהלים בבקר, אם היה בלי מניין ונודמן תכף מנין, שיש לומר קדיש. ומגן אברהם בסימן סט ורלד לא כתב כן, וכן מהגר"א בסימן רלד מוכח בהמגן אברהם, על בן הסכימו האחרונים וחסרי מגדים ודרך החיים ושאר פוסקים דהנכון שיאמרו אחר כך מזמור או שלשה פסוקים ויאמרו קדיש. וענין בפרי מגדים במשפחות זקב אות ג דמוכח מנה דלענין פסוקי דמזרה ולענין תפלת ערבית גם המגן אברהם מודה להש"ס: (ג) זכרים וכו'. לאפוקי נשים ועבדים וקטנים, והוא הדין סטטוס ואנדרוגינוס ויחזי עבד ויחזי בן חורין אינו מצטרף ופרי מגדים: (ד) גדולים. ענין פרי חדש סימן סט שקרא

שער הצינן

(י) פשוט, ומוכח לעיל בסימן טז סעיף ד בהנ"ה שם באר ה"ר יוסף וביטול ג בסעיף ג: (יג) מוכח מפנים: (יז) מן אברהם: (יח) מן אברהם: (יט) אלהי רבה ופרי מגדים: (כ) אף לענין שאלת שילום תשובה על זה: (כא) פרי מגדים: (כב) דהוא משיג שם על תרומא, ולדבריו ניקח סבת תרומא דסביא לא דבין דהוא שומע ברכו מהשליט צבור ועומד לקום ויחזי דברו ולהתחיל ברכת יוצר אור וישב באמצע הפסק, וענין לקמן בסימן קל"ט סעיף ו ובבאר ה"ר יוסף שם: א. (א) קנסת הגדולה: (ב) דבר שמואל סימן שכא: (ג) קגלה כג: (ד) שירי קנסת הגדולה:

א טור וקפ"ח השעם
באגור בסימן צח בשם
הראב"ד. ב ברכות טא
קגלה כ"ג.